

Universitätsbibliothek Wuppertal

L. Annaei Senecae Tragoediae

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Amstelodami, 1662

Actus quintus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-770](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-770)

ACTUS QUINTUS.

NUNCIUS. CHORUS. NUTRIX.
MEDEA. JASON.

*Narrat nuntius Creÿsam cum patre regiaeque tota flagrasse pernicioso
Medea munere, Medea filios suos trucidat & aufugit.*

Nunc. Pericere cuncta. concidit regni status.
I Gnata atque genitor cinere permisto ja-
cent. 880

Chor. Qua fraude capti? **Nutr.** qua solent reges capi;
Donis. **Chor.** In illis esse quis potuit dolus?

Nunc. Et ipse miror; vixque jam facto malo
Potuisse fieri credo. **Chor.** Quis cladis modus?

Nunc. Avidus per omnem regiae partem furit, 885
Ut iussus, ignis: jam domus tota occidit;

Urbi timetur. **Chor.** Unda flammam opprimat.

Nunc. Et hoc in ista clade mirandum accidit,
Alit unda flammam, quoque prohibetur magis,

Magis ardet ignis. ipsa praesidia occupat. 890

Nutr. Effert citatum sede Pelopea gradum,

Medea. praecipit quas libet terras pete.

Med. Egon' ut recedam? si profugissem prius,

Ad hoc redirem. nuptias specto novas.

Quid,

881. Reges] Δωροφύγοι & δω-
ροφύγοι, quandoque δωροφύγοι: ut
piscis hamo, quem captantes capiun-
tur. *Farnabius.*

885. Per omnem regiae partem furit.
Ut iussus, ignis] Nugae de mandato &
praescripto ex quo ignis furit. *Fabri-*
cius, Emissus, Deltiani cod. quidam,
Et iussus, Gueteri, Ut missus, quemad-
modum & Vossianus. Lege: furit Im-
missus ignis. Aridus, inquit, & cuncta
consumens ignis per omnem regiam
furit immisus, id est, quasi immisus
habentis, irrevocabilis, restingui & re-
primi nefcius. Vide quae notamus ad
lib. 3. de ira cap. 6. Gronovius.

889. Alit] Augetur ignis super-
jecta aqua φάρμακον ἀσφαλτῶδες
& θεῖον ἔδω, incantatum. *Supr. v. 820.*
Farnabius.

890. Magis ardet] Constatat hoc
pharmacum sulphure & asphaltu hu-
mectiore: vide Caelium lib. 15. cap. 13.
Comitem lib. 6. *Mythol. cap. 7. Del-*

891. Sede Pelopeia] Corintho in
faucibus Peloponnesi, Pelopi quon-
dam regnata. *Herc. Fur. v. 1164. Farn.*

892. Medea.] Μήδεια, Φεύγε,
Φεύγε μήγε ναίαν Διπῆρ ἀπηνυ
μήτ' ὄρον πειρασῶν. *Eurip. Idem.*

894. Ad hoc] Ad hoc facinus vel
spectaculum. *Idem.*

Quid, anime, cessas? sequere felicem impetum. 895
 Pars ultionis ista, qua gaudes, quota est?
 Amas adhuc, furiosa, si satis est tibi
 Cœlebs Iason. quære pœnarum genus
 Haud usitatum. jamque sic temet para-
 Fas omne cedat. abeat expulsus pudor. 900
 Vindicta levis est, quam ferunt puræ manus.
 Incumbe in iras, teque languentem excita,
 Penitusque veteres pectore ex imo impetus
 Violentus hauri. quidquid admissum est adhuc,
 Pietas vocetur. hoc age. & faxo, sciant 905
 Quam levia fuerint, quamque vulgaris nota,
 Quæ commodavi scelera. prolusit dolor
 Per

897. *Adhuc furiosa? sic satis est.]* *cunt, aut non occidunt, nisi hostes vel supplicium meritis.* Menelaus apud Euripidem: *Αγώς γδ εἶμι χέερος.* Et admirabilis ille Titus, Pontificatum maximum ideo se suscipere professus, ut puras servaret manus. Alterum genus non minus piaculi immune intelligitur ex formula veteri apud Livium: *Puro pioque duello quærendus consensus.* Et sic hæc in Creonte ac Creïssa se puram interpretatur Medea, quia hostem & pellicem interfecerat. Nunc præfatur hoc merito, profectura ad facinus, quod puris manibus peragere non poterat. Lucanus lib. 7. *Vulnera parti optat, pars terra figere tela. Ac puras servare manus.* Gronovius.

898. *Cælebs.]* Quod Creïssa uxore excidit. Farnabius. *Quæ ferunt parvæ manus.]* Licet utcumque explicatæ parvorum sive puerorum manus, ob exitalia munerata ab illis perlata. Sed quam parum hoc sit pro magnitudine rei fatentur ipsi interpretes alium sensum commentati, leves, non in vindictæ modo graves. Subjecerunt & prave, quos relictens Raderus accipit inermes, puellares, delicatas; parvas comparatione minorum, qui robustiores feminis: neque aliud hic secretum latere. Sed Etruscus aruspex adveniens erat: is elegantissime, *quam ferunt puræ manus.* Hoc est, quæ servat modum, neque punire, nisi quos pius fasque est punire. *Puræ manus sunt eorum, qui aut par-*

904. *Violentius hauri.]* Et lex versus & Flor. vult legi: *Violentus hauri.* Et referendum est ad animum: *Quid, anime, cessas?* Nisi malis contraxisse duas ultimas syllabas, quod satis durum. *Idem.*

905. *Pietas.]* Præ iis quæ admittenda restant. Farnabius. *Hoc age.]* Rituale verbum, attende. *Idem.*
 906. *Quæ.]* Quæ prius admissi in Iasonis gratiam. Suprà vers. 276. *Id.* *Prolusit.]* Hæc virgo feci. Supr. v. 49. Heren. Fur. vers. 221. & inf. v. 908. mox notat. *Idem.*

Per ista noster. quid manus poterant rudes
 Audere magnum? quid puellaris furor?
 Medea nunc sum. crevit ingenium malis. 910
 Iuvat, iuvat rapuisse fraternum caput.
 Artus iuvat secuisse. & arcano patrem
 Spoliasse sacro. iuvat in exitium senis
 Armasse natas. quære materiam, dolor:
 Ad omne facinus non rudem dextram afferes. 915
 Quo te igitur, ira, mittis? aut quæ perfido
 Intendis hosti tela? nescio quid ferox
 Decrevit animus intus, & nondum sibi
 Audet fateri. stulta properavi nimis.
 Ex pellice utinam liberos hostis meus 920
 Aliquos haberet! quidquid ex illo tuum est,
 Creuisa peperit. placuit hoc pœnæ genus,
 Meritoque placuit. ultimum agnosco scelus.
 Anime, parandum est. liberi quondam mei,
 Vos pro paternis sceleribus pœnas date. 925

Cor

910. *Medea*] *Emphas.* nunc demum par & sufficiens sum immanibus sceleribus patrandis. *Crevit*] Quum fuerint illa præludia & præexercitationes ad nobile hoc scelus. *Farnabius.*

913. *Sacro.*] Vellere aureo, Marti sacro. *Idem.* *Senis*] Pelia, supra vers. 256. *Idem.*

914. *Non rudem dextram afferens.*] *Accius* Florent. *afferens.* Gronovius.

919. *Properavi*] Nec distuli iras, donec mater ex Iasone facta suppeditalset ulterioris materiam vindictæ. Sed puta tuos (ô Medea) quoniam Iasonis sunt, etiam Creuisa esse. *Farnabius.*

923. *Ultimum magno scelus Animo parandum est.*] Iacens prorsus & languidus sensus, si conferatur cum eo, quem præbet non obscure codex *Erfuscus*, qui pro magno habet agnosco. Scribe igitur: *ultimum agnosco scelus. Anime, parandum est.* Vel, si mavis, retine *parandum.* nam ille, *parandum,*

quod versus respuit. *Supra*: *Si quod Pelasge, si quod urbes barbara Novere facinus, &c.* Nunc est parandum. Hoc ipso momento demum constituit de liberis trucidandis. *Agnosco*, est inventientis deprehensumque velut tenentis modum, quo summam vindictæ manum per summum scelus imponat. *Vt Thyeste: haud quid sit, scio.* *Sed grande quiddam est. ita sit. hoc, anime, occupa.* Nam exstimulatio illa animi frequens utroque loco, ut & in *Agamemnone: Accingere, anime, bella non levia apparatus. Scelus occupandum est.* *Euripides* in huius nominis fabula: *Μηδίας Ουπεί, τὴν αὐτῆς ἐργασίαν τῆς δέ.* Quod *Gruterus* ait nihil deterius *Coloniensem, properandum est, properavit ipse. Gronovius.*

926. *Cor pepulit*] Deliberantem inducit *Poëta* *Medeam* post *Apollo-nium, Ovidium, Valerium, dumque vinci affectus ratione laborans, appetitui tandem succumbentem. Farnabius.*

927. *Disces*

Cor pepulit horror. membra torpescunt gelu,
pectusque tremuit. ira discessit loco.

Materque tota conjuge expulsa redit.

Egon? ut meorum liberum ac prolis meæ

Fundam cruorem? melius, ah demens furor.

930

Incognitum istud facinus, ac dirum nefas

A me quoque absit. quod scelus miseri luent?

Scelus est Iason genitor, & majus scelus

Medea mater. occidant: non sunt mei.

Pereant? mei sunt. crimine & culpa carent,

935

Sunt innocentes. fateor: & frater fuit.

Quid, anime, titubas? ora quid lacrimæ rigant?

Variamque nunc huc ira, nunc illuc amor

Diducit? anceps æstus incertam rapit.

Ut sæva rapidi bella cum venti gerunt;

940

Utrisque fluctus maria discordes agunt,

Dubiumque pelagus fervet: haud aliter meum

Cor fluctuatur. ira pietatem fugat,

Iramque pietas. cede pietati, dolor.

Huc cara proles, unicum afflictæ domus

945

Solamen, huc vos ferte, & infusos mihi

Conjungite artus. habeat incolumes pater,

Dum & mater habeat. urget exilium, ac fuga.

Jam jam meo rapiuntur avulsi è sinu,

Flen-

917. *Discessit*] Locum dedit amo-
ni materno. *Farnabius*.

918. *Materque*] Maternusque affe-
ctus redit expulsa animo vindictæ cu-
piditate ob repudiatam me ab Iasone
conjugem. *Idem*.

912. *A me quoque*] *Emphas*. etiam
à me effreni & vindictæ cupidissima.
Idem.

913. *Scelus*] Tyrannicum, quale
illud apud Phœdram: Pater hercle
tuus, inquit, maledixit mihi: cum
altam causam non inveniret. Satis est
illis culpæ, quod scelestum habent pa-
trem, quod itatam patri & immiseri-

cordem matrem. Hæc sunt τὸ τε-
θνηναι ἢ κείδωρα. illud, occidant, τὸ
ἐτερον τῶν κείδωρον ἐξ ἀδελφῶν
ἀποκταίνον. Thyeste: Quid liberi me-
ruere? A. quod fuerant tui. Non asse-
quuntur interpretes. *Gronovius*.

936. *Et frater fuit.*] Nec tamen illi
peperci, ut Iasoni prodessem. *Farnab.*

939. *Æstus*] Tanquam maris, ubi
sæva rapidi bella, &c. *Idem*.

948. *Urget*] Urget tamen in iras
caedesque instans exilium. *Idem*.

949. *Rapiuntur avulsi sinu,*] Sic
Delrius è Mss. pro *evulsi*. Plenius Flor.
rapiuntur avulsi è sinu. Agamemnone:

Flentes, gementes. osculis pereant patris; 950
 Periëre matris. rursus increfcit dolor,
 Et fervet odium. repetit invitam manum
 Antiqua Erinny's. ira, qua ducis, fequor.
 Utinam superbæ turba Tantalidos meo
 Exiffet uterò, bisque feptenos parens 955
 Natos tuliffem! fterilis in pœnas fui.
 Fratri patrique quod fat efl, peperi duos.
 Quonam ifta tendit turba Furiarum impotens?

Quem

Nec rapere puluit è finu avulfam viri.
 Gronovius.

950. *Osculis pereant patris;*] A libro Lipfii efl, cum ederetur: *fed oculis:* ubi *sed* inquit Delrius, recentiores addiderunt: quidam *in oculis.* Gruterus quoque omnibus fuis tantum *oculis,* fine *sed*, fuiſſe notat, uni *oculis.* Quo tamen hic five *oculi* five *ofcula?* Raderus: tamdiu *ofculis* fatiget filios Iafon, donec lacrimis & ofculis exanimentur, ficut & meis petiere, defecare animo, dum in finu meo harent. Quid poterat dici apartius ad agnoſcendas ineptias hujus fermonis? Florentinus: *gementes oculis pereant patri Periere matri.* Scribe: *Flentes, gementes. O scelus! pereant patri, Periere matris.* Scelus vocat rapi matri è finu liberos. Poſt hoc, inquit, amittat illos & pater. nam ego illos amiſſi jam ex quo conſtitutum eſt, ut hic maneat. Itaque ſi peribunt, non mihi, ſed illi peribunt. *Matri* etiam in quinque Pall. invenit Gruterus. *Gron. Pereant*] Refert tamen Euripidis Scholiaſtes corruptum à Corinthiis Euripidem v. talentis tranſtuliffiſſe in Medeam filiorum fuorum eadem, quos ipſi Corinthii in matris odium interfecerant. *Farnabius.*

952. *Repetit invifam manum Antiqua mentis.*] Hæc ſi nugæ meras dixerò, miraberis, lector: ſed ubi oſtendero tibi, quid Seneca ſcripſerit, mirari defines. Delrius tamen non male quofdam habere ait *invifam domum,* quod ſit pe-

cus Medæ, antiquum ſuum hoſpiti-um: contra Gruterus non modo membranæ, ſed etiam ratiunculæ pugnat pro vulgata. Florentinus: *Antiqua erinny's ira.* Hinc accipe egregium & Tragicum ſenſum: *Repetit invitam manum Antiqua Erinny's. ira, qua ducis, fequor.* Quamvis nolens ſequè ſubtrahens crudeli miniſterio manus repoſcitur à veteri Furia, ut qualis in fratrem fuit, talis & ſit in filios. Deinde conſentit & ſequitur deteriora, videns probanſque meliora. Adde 4. Obſerv. 12. *Gronovius.*

954. *Utinam*] *Utinam* pepetiſſem tot filios quot Niobe Tantalii filia. Hercul. Fur. verſ. 389. quæ mihi ampla foret vindictæ ſeges & tamen duos habeo Mermerum & Phereetem, quos patri meo prodito fratrique cæſo quaſi inferias offeram. infra verſ. 963. *Farn.*

956. *Natos*] Quot Medea filios habuerit, ex Parmeniſi & aliorum ſententiis refert ſcholiaſtes Eutip. in Medea, hos omnes, uno Theſialo excepto, à Medea necatos ſcribit Dio-dorus lib. 4. Sed *Alianus* lib. 1. *211. 1709.* cap. ult. refert eos à Corinthiis incremtoſ fuiſſe. addit *Paulfan.* in Corinth. lapidibus obrutos propter allata Creuſæ munera. *Delrius.*

957. *Duos.*] Conſentaneum hoc eſt Euripidis traditioni. *Uſcius* eſt Mermerum & Phereetem, *Hyginus* Macarium & Phereetum appellat; alii aliter. *Idem.*

958. *Quonam*] ſibi per phantaſiam

Quem quærit? aut quo flammeos ictus parat?

Aut cui cruentas agmen infernum faces

Intentat? ingens anguis excusso sonat

Tortus flagello. quem trabe infestâ petit

Megara? cujus umbra dispersis venit

Incerta membris? frater est. pœnas petit.

Dabimus. sed omnes fige luminibus faces:

Lania, perure. pectus en furiis patet.

Discedere à me, frater, ultrices deas,

Manesque ad imos ire securas jube:

Mihi me relinque, & utere hac, frater, manu,

Quæ strinxit ensem: victimâ manes tuos

Placemus istâ. Quid repens affert sonus?

Parantur arma, meque in exitium petunt.

Excelsa nostræ tecta conscendam domus

Cæde inchoata. perge tu mecum comes.

Tuum quoque ipsa corpus hinc mecum aveham.

975
Nunc

sem videtur Furias videre, mox fratris
umbras. *Farnabius.* Turba] Hercul.
Fur. vers. 101. Thyest. 78. *Idem.*

961. *Ingens anguis*] Thyest. v. 69.
Hercul. Fur. vers. 88. & 103. *Idem.*

Vultu furiis & audito verberum sono,
ad insaniam homines adigi credebant,
patet hic & Herc. Fur. actu 4. *Flam-*
mifera Erinnyes verbera excusso so-
nat, &c. *Delrius.*

963. *Megara?*] Μεγάλη Ἔρας, &
μεγαίρασι. *Farnab.* *Dispersis*] Ut
curas affectusque animi, ita corporis
vulnerum indicia post mortem mane-
re fingunt poëta. *Idem.*

964. *Incerta*] Quam prima facie
vix agnosco. *Idem.* *Frater*] Absyr-
tus, quem conveniunt omnes ab impia
sorore laniatum: sed Pacuvius & Dio-
dorus Agyaleum vocant. plerique vo-
lunt fuisse germanum fratrem, Sopho-
cles uterinum tantum. Timonax &
Apollonius ob formæ præstantiam
Phæthontem nominarunt. Quidam
Medea natu majorem faciunt, quibus

faveat Valerius Flaccus: Pherecydes à
Medea ex cunis infantulum sublatum,
& in mari postea necatum tradidit,
quod tamen in patris ædibus patrum
mavult Sophocles, sed Apollonius pro-
pe Istrum, Plinius in insulis quæ ab
hoc facinore Absyrtes nuncupatæ:
vide Scholiast. Apollonii in lib. 4.
Delrius.

965. *Omnes*] Futotis mei incita-
menta, & quæ in me pietatis maternæ
lumina extinguant. *Farnabius.*

968. *Securas*] Nec dubitent quin
scelus factura sim. *Idem.*

970. *Strinxit*] In te. *Idem.* *Vi-*
ctima] Atque hoc dicto unum è filii
interficiit. *Idem.*

971. *Quid*] Irruit Iason cum ar-
matu. *Idem.*

975. *Tuum quoque ipsa corpus me-*
cum aveham.] Sic prorsus & Floren-
tinus: non ipse, non avehe. Nihil hic
miraculi: nulla opus machina, qua sus-
tolleretur in altum Medea. Cur enim
ait, *tecta conscendam domus? Conscen-*

Nunc hoc age, anime. non in occulto tibi est
Perdenda virtus, approba populo manum.

Iaf. Quicumque regum cladibus fidus doles,
Concurre, ut ipsam sceleris auctorem horridi
Capiamus, huc, huc, fortis armigeri cohors,
Conferte tela. vertite ex imo domum. 980

Med. Jam jam recepi sceptrâ, germanum, patrem;
Spoliumque Colchi pecudis auratâ tenent.

Rediëre regna. rapta virginitas rediit.

O placida tandem numina! ô festum diem! 985

O nuptialem! vade. perfectum est scelus;

Vindicta nondum. perage, dum faciunt manus.

Quid

dere non est machina elevari. Immo
in scena interficit alterum filiorum : &
audiens numerum adventantis cum
farellitio Iasonis secedit ducens vivum
altera manu, altera mortuum aspor-
tans. Simulatque scena excessit, com-
paret Iason, ac mox ipsa in fastigio do-
mus. *Archem* est asportabo. Ut Troa-
dibus : *leo Pradam minorem morsibus*
vastis premens Frangit vehitque. Gron.

976. *Non in*] Non ut prius magicis
& beneficiis idque clam, sed spectanti
Iasoni cum Corinthiis ede specimen
virium tuarum, in interficiendis filiis.
Farnabius.

977. *Approba populo manum.*] Con-
tra Horatii præceptum filios coram
populo trucidat. quia tantus furor,
quantum superius descripsit, supremo
actu, quem oportet multum assurgere,
nuda commemorazione, pro dignitate
exprimi nequiverit, spectandum facinus,
non narrandum auditoribus fuit.
decorum ergo servatum. Aliter Ric-
cius conatur excusare, lib. 1. de imitat.
Mihî videatur melior causa, quam dixi.
Delrius.

978. *Regum est cladibus fidus, do-
lens.*] Quanto rotundius Fl. *Quicum-
que regum cladibus fidus doles.* Statim
idem : *fortis armigeri cohors.* Gronov.

982. *Iam jam*] Iam postquam in-
jurias ultra sum, videor mihi abunde

omnia priora damna recuperasse. *Farnabius.*

983. *Tenent.*] Recepsisse videri pos-
sunt in mea vindicta. *Idem.*

986. *Perfectum*] In uno interfecto.
Idem.

987. *Vindicta*] Restat enim alter
interficiendus, ne quid Iasoni superfit
quo se oblectet. *Idem.* *Peragedum facinus
manu.*] Comicum magis quam
Tragicum esse existimo. Sic, Ciceroni
quoque usurpatum, *Iteradum eadem
ista mihi.* Plautus in *Pœnulo* : *memo-
radum. esse aliter liceat.* Truculentus
Circumspicedum, nequis adste arbiter.
Restitue omnium impressorum olim
& scriptorum : *perage, dum faciunt
manus.* Neque enim ad tantum facinus
semper erunt promptæ : fac dum
doler : dum nullus affectus ira potentior.
Hercule Oetæo : *Scelus occupan-
dum est : perge, dum fervet manus.* Ra-
derus notat verba obscurum facere sen-
sum, si legas, *dum faciunt manus,* minus
obscurum ; *perage dum facinus manu,*
quamvis *dum* parum ad rem faciat.
Nimirum oblitus erat, ut comici ele-
gantur illud *dum* soleant addere impe-
ratiuis. Neque in altero illa obscuritas.
Non semper autem facere nianus
non aliunde discendum quam ex Seneca
lib. 2. de clementia cap. 9. exemplo
Augusti : ubi inter alia : *Nox illi in-*
quieta

Quid nunc moraris, anime? quid dubitas? potes.

Jam cecidit ira. pœnitet. facti pudet.

Quid, misera, feci? misera, pœniteat licet, 990

Feci. voluptas magna me invitam subit:

Etece crescit. deerat hoc unum mihi,

Spectator ipse. nil adhuc factum reor.

Quidquid sine isto fecimus sceleris, periit.

Ias. En ipsa te cti parte præcipiti imminet. 995

Huc rapiat ignes aliquis, ut flammis cadat

Suis perusta. Med. Congere extremum tuis

Natis, Iason, funus, ac tumulum strue.

Conjux focerque justa jam functis habent

A me sepulti. natus hic fatum tulit.

1000

Hic te vidente dabitur exitio pari.

Ias.

quieta erat, cum cogitaret adolescentem
nobilem, hoc detracto integrum, Cn. Pom-
pynepotem esse dammandum. Tam u-
nam hominem occidere non poterat: cum
M. Antonio proscriptiois edictum inter
veniam dicitur. Gronovius.

989. *Iam cecidit ira.*] Id est, quæ
vindicam habes in manu & potestate
tua. Farnabius.

990. *Misera.*] Sero miseram me
agnosco, sero pœnitet, postquam fece-
rim. Idem.

991. *Voluptas*] Vindicæ voluptas
mei etiam reluctantem urget. Idem.
Me invitam subit.] Flor. *me & invi-
tam*: Vt videatur rō Me delendum,
tanquam ex interpretatione adjectum.
Etsi ipsa averser hanc voluptatem, &
me propemodum oderim, quia sic gau-
deam. Hæ tenues sunt scintilla: non-
dum omnis consopitæ & leviter ad-
momentis rationis, quæ tamen mox
magnitudine iræ ac furoris obruuntur,
Iovisiam autem etsi habeant centum
enneades, sufficit in Florent. esse *invit-
tam*. Gronovius.

992. *Deerat*] Vt Iason filii prius
cæsi spectaret necem. Farnabius.

993. *Nihil adhuc factum reor.*] Opti-
mus: *Spectator iste, nihil adhuc facti*

reor. Vt apud Ovidium lib. 1. *Facto-
rum: Non habet officii lucifer omnis
idem.* Et in epistola Hypermetræ:
Et queritur facti sanguinis esse parum.
Sic bene è Mil. Heinsius, Vbi vulgo
officium & factum legitur. Gronovius.

994. *Sine isto*] Spectatore. Farn.
997. *Suis perusta.*] Quibus ipsa in
aliis usa est. Idem. *Congere*] Imo pie
& pro tuo officio feceris, si rogum tuis
natis à me cæsis construxeris, namque
ego conjugi tuæ ac focerō pyram ac-
cendi. Sarcasmus. Farnabius.

999. *Iusta jam funeris habent*] A Sca-
ligerō hoc profectum binas jam editio-
nes honestavit. At omnes scripti & edi-
ti: *iusta jam functis*. Nugæ, inquit vir
illustris. Quid ita? *Functis* utique pro
defunctis vel mortuis non culpavit.
Stadius lib. 2. Theb. *functis quamquam
& jam lumine cæsis*. lib. 4. *agras fun-
ctorum corpore fibræ*. Quid ergo? an
compositionem illam, *iusta functis*?
Si hoc, male profectō: nam *iusta fun-
ctis* sunt iusta funebria, ea quæ iustum
& solenne est fieri & præstari functis.
Sic Troadibus: *Datusque tumulo de-
bita exanimis tulit*. Eadem *debita exa-
nimis*, quæ *iusta functis*. Cepit & Ra-
derus. Gronovius.

Ias. Per numen omne, perque communes fugas, 1005
 Torosque, quos non nostra violavit fides,
 Jam parce nato. si quod est crimen, meum est:
 Me dede morti, noxium macta caput.
Med. Hac, qua recusas, qua doles, ferrum exigam.
 I nunc, superbe, virginum thalamos pete.
 Relinque matres. *Ias.* Unus est pœnæ satis.
Med. Si posset unâ cædē fatiari manus,
 Nullam petisset. ut duos perimam tamen, 1010
 Nimum est dolori numerus angustus meo.
 In matre si quod pignus etiamnum latet.
 Scrutabor ense viscera, & ferro extraham.
Ias. Jam perage cœptum facinus, haud ultra precor,
 Moramque saltem suppliciiis dona meis. 1015

Med.

1002. *Communes fugas,*] E Colchide fugientes Æetam ex Thesalia patrem tuum. *Farnabius.*

1003. *Quos non nostra*] Quæ hæc est impudentia pariter & imprudentia? negare Iasonem se fidem sefelisse? & tunc negare, quum rogat rem tantam? Confessis solet dari venia, non manifesta negantibus. Et ipse confessus erat, si mori nollēt, *fide sibi carendum esse.* In quibusdam Mss. abest *quod non claudicant* versus. Credibile igitur fuisse: *quos heu! nostra violavit fides.* Nam excusatio de liberis non potest intelligi, si non exprimat. *Gronovius.*

1005. *Me dede morti,*] Notum est illud: *Dede neci. vacua melior sine regnet in aula.* Quo ipse suavissime utitur in ludo de morte Claudii. Flor. tamen nec male: *Me dedo morti.* Idem.

1006. *Hac,*] Sumam de te pœnas hac qua te magis urit parte, id est, in filio. *Farnabius.*

1007. *Virginum*] Creûsæ nuptias pete, me conjugem factamque ex te matrem desere. Pluralia autem sæpe per indignationem pro singularibus posita. vers. 1285, Hercul. Fur. *Idem.*

1009. *Si posset*] Si tantum mihi succresceret picatis, ut unius cæde me

fatiarem, alteri parcerem; etiam neutrum interficere sustinuissem: sed omnem exui pietatem, itaque vix dolui meo sufficienti isti duo, imo si me gravidam sentivem etiam dissecō utero foetum extraherem. *Idem.* *Cæde fatiari manus,*] Flor. *fatiari a manus.* Videatur velle: *fatiari hæc manus.* Ovidius: *Si manus hæc aliquam posset committere cædem.* Gronovius.

1015. *Moramque saltem supplicii*] Crux eruditorum. Lipsius transpositum attribuit Medea, & legit, *supplicibus.* Gruterus aliquid vidit, sed pervidere totum non potuit, partim in memor quid esset *donare* apud huius ævi scriptores, partim obturbatus ab illis, qui eum nominare fastidiebant. Recte ait suppliciiis donata mora, hoc sensu, supplicia maturari: quia, debuisset addere, *donare* est remittere, *donare moram* moræ gratiam facere. Sed quum dicit acumen esse scholasticum, & inde fictum, quod cum jus donatione in alium transferimus, id non amplius hæreat in donante, evagatur & scopum non tangit, sed circumit. Etiam apud Valer. Maximum lib. 9. *donare silentium* est gratificari alicui eo quod sileas. Sed quæ de Seneca & Luca-

no,

522 L. ANNÆI SENECAE MEDEA. ACT. V.
Summissa præbent. recipe jam natos parens.
Ego inter auras aliti curru vehar.
Ias. Per alta vade spatia sublimi ætheris:
Testare nullos esse, qua veheris, deos.

1025

1025. *Ego*] Et his dictis vecta cur-
ru junctis draconibus avolat Athenas,
ubi Theseo nupta. Suprà vers. 973.
Farnabius.

1027. *Testare*] Testimonium di-
cas contra deorum justitiam, vel argu-
mento sis nullos esse in cælo deos, si

tibi insigniter scelestæ per æthera pa-
teat impune via. *Idem.* Formavit ex
dicto Diogenis Cynici, *Scirtalum*, qui
temporibus illis prædo felix habebatur,
contra deos testimonium dicere, quod in
illa fortuna tam diu viveret, Cicero 3,
de nat. deorum. *Gronovius.*

L. AN-